

grænser ... for biografpublikum ... og ændringer af udstyrsbekendtgørelser og lign. i henhold til færdselsloven ... har givet domstolene anledning til at reagere.

Ligeså giver maksimalpriser i almindelighed ikke domstolene anledning til erstatningsretlige betænkeligheder, men i de par afgørelser, som foreligger i dansk praksis, har der været antydninger af en mulig tålegrænse. ...

Først ved *mere singulære* indgreb finder man også tilfælde af erstatningspligt i denne kategori.«

Det er i retspraksis antaget, at der ikke nødvendigvis foreligger ekspropriation i tilfælde, hvor en hidtil lovlig erhvervsaktivitet er blevet helt forbudt, eller hvor en regulering af et erhvervs forhold indebærer, at en næringsdrivende må ophøre med sin virksomhed, jf. Ugeskrift for Retsvæsen 1918, side 953 H (forbud mod handel med spiritus), og 1962, side 276 H (ophør med marketendervirksomhed).

Der foreligger to nyere domme, som giver ekspropriationserstatning for forbud mod fortsættelse af en hidtidig virksomhed. Det drejer sig om højesteretsdommen i Ugeskrift for Retsvæsen 1997, side 157 ff (om forbud mod råstofindvinding) og Østre Landsrets dom i Ugeskrift for Retsvæsen 1980, side 955 ff.

Sagens omstændigheder i den nævnte landsretsdom var følgende: Et firma, der i øvrigt drev almindelig handel med Grønland, åbnede i 1972 en fragtrute mellem København og Godthåb med et chartret skib. I 1973 genindførtes ved lov Kongelig grønlandske Handels besejlingsmonopol af hensyn til besejling også af mindre rentable havne i Grønland og til dels også af hensyn til rentabiliteten af Kongelig grønlandske Handels besejlingsafdeling i Danmark. Loven indeholdt dispensationshjemmel, men ministeriet for Grønland nægtede at dispensere fra forbudet for længere tid end indtil udgangen af 1973.

Landsrettens flertal gav firmaet medhold i, at lovens forbud mod søtransport til Grønland, der havde hindret firmaet i at fortsætte sin virksomhed, var ekspropriativt, og firmaet fik erstatning herfor. Flertallet lagde vægt på, at formålet med det offentlige indgreb delvis var af privatøkonomisk karakter, ligesom indgrebet var helt specielt, da det kun ramte dette ene firma.

Om denne doms resultat anfører Henning Skovgaard, a.st., side 140, bl.a.:

»Sagen kunne formentlig dele et hvilket som helst juridisk kollegium. Når jeg synes, at flertallets resultat, med en vis tvivl om erstatningsudmålingen, er rigtigt, beror det på den meget korte frist – et halvt år – til afvikling af virksomheden. Det forekommer mig at være en for ringe hensyntagen til firmaet under de foreliggende omstændigheder, altså et stærkt svækket, men dog e.o. betydningsfuldt fejlmoment. ... Hvis ministeriet havde givet f.eks. 1 års længere frist ville (burde) resultatet være blevet frifindelse.«

Om betydningen af vilkår m.v. i tilladelser anfører Henrik Zahle, a.st., side 184, endvidere bl.a. følgende:

»I denne forbindelse skal nævnes, at offentligretlige tilladelser ofte indeholder vilkår om, at de kan tilbagekaldes eller ændres. Sådanne vilkår giver videre rammer for indgreb over for den berettigede, jf. P. Andersen, side 722-23. ...

På linje med forbehold til tilbagekald eller ændring kan nævnes, at det i forbindelse med erhvervsretlige tilladelser forekommer, at myndighederne henleder de privates opmærksomhed på, at gældende vilkår kan ændres, og dette moment tillægges betydning ved bedømmelsen af, hvilke indgreb de private senere må tåle, jf. U 1982 109 H.«

4.3.2.2. Lovgivningspraksis

I lovgivningen er der eksempler på, at ejerstrukturen m.v. i en virksomhed reguleres.

I loven om statsautoriserede revisorer er der således i § 6 a, stk. 1, og § 10, stk. 3-5, fastsat følgende:

»§ 6 a. En statsautoriseret revisors virksomhed omfatter revision af regnskaber m.v. samt rådgivning og assistance i forbindelse hermed og inden for tilgrænsede områder.

...

§ 10.

...

Stk. 3. En statsautoriseret revisor må ikke have en sådan ejerandel i en virksomhed, der driver anden virksomhed end den i § 6 a nævnte, at revisor derved får indflydelse på eller en mere betydelig økonomisk interesse i den pågældende virksomhed. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan fastsætte en frist for afhændelse af sådanne ejerandele.

Stk. 4. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen kan undtage fra ... stk. 3, hvis det skønnes, at den